

باسمه تعالی

پیش‌های گنجره ملی علوم انسانی (هایش دوم)

پیشنهادهای کمیته تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

تدوین: احمد بادکوبه

پیش فرض‌های اساسی پیشنهادها عبارتند از:

- تمدن اسلامی پشتوانه وحیانی و اسلامی دارد و حقیقتی غیر قابل انکار است.
- تمدن اسلامی ارزش بازخوانی (تجدید میراث) و احیای آموزه‌ها و دستاوردهای آن را دارد.
- می‌توان الگوهای متعددی در حوزه علوم انسانی از تاریخ تمدن اسلامی استخراج کرد.
- استخراج این الگوها در طراحی الگوهای امروزی مانند الگوی پیشرفت کمک شایانی خواهد داشت از این رو یکی از منابع مهم تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت؛ تجربه تاریخی تمدن اسلامی است.

درباره محور ۱: لازم است به تاریخ تمدن اسلامی به مثابه یک دانش معرفت‌زا در حوزه بحث‌های نظری در کنار دانش جامعه‌شناسی، مدیریت ... توجه شود و در سیاست‌گذاری کلان کشور نقش بازی کند.

در حوزه کاربردی پیشنهاد می‌شود تاریخ دانان به مثابه مشاور و ... در بخش‌های اجرایی کشور و سازمانها مدیریت شهری حضور فعال داشته باشند تا در زندگی اجتماعی نمادهای تاریخی اسلام و ایران جلوه بیشتر و نمایانی پیدا کند.

محور ۲: در باب روش‌شناسی تاکید اعضای کمیته بر روش‌های تلفیقی و ترکیبی در پژوهش‌های تاریخ تمدن اسلامی بود و استفاده بهینه از تجارب روش علوم انسانی متناسب با ارزشها و محیط فرهنگی تمدن اسلامی

محور ۳: برای رسیدن به الگوهای کلان در علوم انسانی لازم است استخراج الگوهای جزئی‌تر را هدف قرار دهند. مانند الگوهای تعامل عالمان با حکومت، عالمان با عامه مردم، الگوی تعامل استادان و دانشجویان، الگوهایی کاربری علوم انسانی و علوم دینی مانند قضاوت و ...

محور ۴: تاکید بر دائمی بودن روند ارزیابی و آسیب شناسی برنامه‌ها

— مشارکت حداکثری استادان و شخصیت‌های علمی در این روند

— با توجه به اهمیت رشته تاریخ و تمدن اسلامی شایسته است به توسعه کمی و کیفی آن عنایت ویژه‌ای مبذول شود

* درباره علوم انسانی و رسانه‌های جمعی

— تاکید بر راه اندازی شبکه تلویزیونی تاریخ چنانکه در برخی از کشورها چنین شبکه‌هایی وجود دارد

— تأسیس یا تقویت شورای عالی تاریخ برای سیاست گذاری و جهت دهی به برنامه‌های تاریخی با مشارکت استادان تاریخ

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

کمیته باستان شناسی و هنر

در ابتدا لازم می دانیم مراتب سپاس و تشکر خود را از بنیان برگزاری پیش همایش دومین کنگره ملی علوم انسانی گروه تاریخ، باستان شناسی و هنر خصوصاً مسئولین محترم پژوهشگاه جناب آقای دکتر آیت اللهی و معاون محترم ایشان آقای دکتر یوسفی فر ابراز نماییم.

استاد محترم جناب آقای دکتر آئینه وند رئیس محترم گروه تاریخ باستان شناسی و هنر به عزیزان و سروران حاضر در جلسه می‌رساند که: استادان و صاحب‌نظران حاضر در کمیته باستان شناسی و هنر پس از بحث و تبادل نظر در چارچوب موضوعات و محورهای اصلی این هم اندیشی موارد زیر را با هدف زمینه سازی و ایجاد فرصت برای ارتقاء، تقویت و توسعه علوم انسانی در حوزه‌های تاریخ، باستان شناسی و هنر ارائه می‌نمایند:

۱- مسأله تقویت هویت اسلامی - ایرانی از اصلی‌ترین و مهم‌ترین سیاست‌های نظام جمهوری اسلامی ایران است که در اسناد فرادستی نظام مکرراً به آن اشاره شده و استراتژی‌های مشخصی به منظور تحقق آن در برنامه پنجم توسعه طراحی شده است. پیشنهاد می‌شود علوم انسانی به ویژه تاریخ، باستان شناسی و هنر در این حوزه‌ها به سوی تقویت مبانی هویت اسلامی - ایرانی گام‌های محکمتری بردارد.

۲- بسیاری از نظریات علمی در حوزه علوم انسانی محصول اندیشه و فرهنگ غرب بوده و این نظریات با ساختار فرهنگی، اندیشه‌ای و نیازهای اجتماعی کشور در تطابق کامل نیست.

به منظور افزایش بهره‌گیری از این نظریات و علوم جدید پیشنهاد می‌شود نسبت به بومی سازی این علوم با در نظر گرفتن ساختارهای فکری و فرهنگی، و اولویت‌ها و نیازهای اجتماعی اهتمام و تلاش مضاعفی توسط نهادی سیاستگذار و علمی بکار گرفته شود.

۳- پژوهش‌های دانشگاهی و حرفه‌ای در حوزه علوم انسانی و به ویژه باستان‌شناسی و هنر علی‌رغم دست‌یابی به موضوعات بکر عمدتاً از فقر شناخت روش‌های پژوهشی همواره آسیب‌جدی دیده‌اند. این

کمیت‌ه ضرورت شناخت روش‌شناسی پژوهش را از سطوح ابتدایی آموزش در مدارس پیشنهاد می‌نماید. همچنین ضرورت دارد بر روش‌شناسی پژوهش در حوزه‌های گوناگون علوم انسانی توجه و تأکید بیشتری را لازم دارد.

۴- با توجه به گرایش‌های نوین در حوزه‌های باستان‌شناسی و هنر و همچنین با عنایت به ارزشمندی جایگاه هنری سنتی و کاربردی ایران که متأسفانه در حال فراموشی هستند ضرورت دارد دانشکده‌هایی با موضوعات مورد نیاز براساس اولویت‌های فرهنگی و علمی کشور راه‌اندازی شود.

۵- ارزشمندی دانش و علم به تبدیل ایده به پدیده است. علوم انسانی در دهه‌های اخیر به دلایل متعدد به پدیده‌های اجتماعی راه‌نیافته است. در این راستا ضروری است علوم انسانی خصوصاً در حوزه‌های تاریخ، باستان‌شناسی و هنر با فرآیند توسعه کشور هم‌ساز گردید.

۶- توسعه علوم میان‌رشته‌ای به ویژه در حوزه‌های باستان‌شناسی و هنر از ضرورت‌هایی است که باید همواره مورد توجه و تأکید قرار گیرد.

۷- ضرورت اصلاح زیر ساخت‌های آموزشی از سطح مدارس و بازنگری در برنامه ریزی دروس علوم انسانی در کشور واقعیتی انکار ناپذیر است. با توجه به نیازهای روز افزون کشور در حوزه فرهنگ و هنر این ضرورت اهمیت دو چندان می‌یابد.

۸- بازشناسی الگوهای علوم انسانی در گستره تمدن اسلامی نیاز به نیروهای کارآمد و محققان توانا دارد تا بتواند در بازشناسی و معرفی الگوهای علوم انسانی و گستره تمدن اسلامی اقدامات عملی و علمی مناسبی انجام دهند این کار عظیم محقق نخواهد شد مگر اینکه زیر ساخت‌های نرم افزاری و سخت افزاری آن فراهم آید (مانند کارگاهها، آزمایشگاهها، کتابخانهها، امکانات اینترنتی و مجازی و شبکه‌ها و پایگاهها علمی، مراکز تخصصی پژوهشی، و همینطور توجه علمی ویژه در مقاطع مختلف از کارشناسی به دکترا).

با تشکر

الیاس صفاران

کمیته باستان شناسی و هنر

کمیته تاریخ اسلام و ایران

۱- گروه تاریخ اسلام ضمن تشکر از زحمات اساتید فاضل و برگزار کنندگان پیش همایش و تأکید بر حضور مؤثر در این گونه برنامه‌ها که به هویت و اساس رشته‌ای علم تاریخ بر می‌گردد. این سوال جدی را مطرح نموده است که چرا با گذشت پنج سال دیدگاههای تخصصی جامعه اهل تاریخ را در سیاستگذاریهای ساختاری و آموزشی و پژوهشی محقق نشده است. و لذا مفاد تصمیمات پیشین کارگروه تاریخ اسلام را مجدداً مورد تأکید قرار داد و بر موارد زیر به عنوان مصوبات همین جلسه نیز تأکید می‌کند و از مسئولین وزارت علوم، برنامه ریزان نظام آموزشی کشور انتظار دارد که قبل از آنکه آسیب‌های این کم توجهی به بحران تبدیل شود به دیده متخصصان و دغدغه‌های اهل تاریخ توجه شود.

۱- تأکید بر هویت بخشی تاریخ و تمدن اسلام و ایران

۲- توجه به جلسه‌های کاربردی تاریخ اسلام

۳- ایجاد بوستان تمدن اسلامی

۴- تشویق نگرش بین رشته‌ای در حوزه مطالعات تاریخ اسلام

۵- تشویق و تقویت فعالیت‌های گروهی و تحقیقات و تالیفات گروهی

۶- راه اندازی مجلات علمی در مناطق مختلف، حمایت جدی از آنان جهت سطح ارتقاء علمی - پژوهشی

۷- تدوین کتاب روش شناسی تحقیق در تاریخ

۸- نشست سالانه مدیران گروه‌های تاریخ (تمدن اسلامی) و هنر و باستانشناسی

۹- جلوگیری از تدریس و حضور غیر متخصصان در حوزه آموزش تاریخ در مدارس و دانشگاهها

۱۰- جلب همکاری صدا و سیما به صورت علمی برای توسعه آموزش و پژوهش علمی تاریخ

۱۱- تقویت کتابخانه و مجلات تخصصی در گروهها

۱۲- آغاز راهکارهایی برای مشاوران تاریخی در حوزه سیاستگذاری در سطح کشور

۱۳- توجه به آثار تاریخی و جلوگیری از تخریب